

3. OTURUM

AKRAN ZORBALIĞINA KARŞI KOYUYORUM

AMAÇ

- 1- Öğrencilerin akran zorbalığına maruz kaldıklarında kullanabileceği baş etme becerilerini fark etmesi
- 2- Öğrencilerin akran zorbalığına tanık olduklarında kullanabileceği baş etme becerilerini fark etmesi

KAZANIMLAR

- 1- Öğrenci akran zorbalığına maruz kaldığında kullanabileceği başa çıkma yollarını fark eder.
- 2- Öğrenci akran zorbalığına tanık olduğunda kullanabileceği başa çıkma yollarını fark eder.

MATERYAL

Öğrenci isimlerinin yazılı olduğu kâğıtlar, kese/torba, örnek zorbalık olaylarının yazılı olduğu kâğıt, zar, Form-6-7.

YÖNTEM VE TEKNİK

Soru-cevap, tartışma.

SÜRE

40 dakika

SÜREÇ

“Sevgili öğrenciler, zorbalık olayında, zorbalık davranışı yapan, zorbalığa maruz kalan ve izleyici olmak üzere üç farklı rolde öğrenci olduğunuzu konuşmuştuk. Hatırlarsanız zorbalık yapan öğrenciler eğlenmek veya kendilerini güçlü hissetmek için zorbalığı gerçekleştirebilmekte, zorbalığa maruz kalan öğrenciler kızgın, öfkeli, üzgün, bıkkın, kaygılı, incinmiş, utanmış, haksızlığa uğramış vb. gibi olumsuz duygular hissetmektedirler. İzleyiciler ise zorbalık durumuyla karşılaştıklarında ya da bu duruma tanık olduklarında; şaşkın, çaresiz, kaygılı, kafası karışmış, gergin ve korkmuş hissedebilirler. Aslında zorbalığın her üç rolde bulunan öğrenci grubu için de bir gerilim yarattığını ve okuldaki güven duygusunu olumsuz olarak etkilediğini görmekteyiz. Bugün sizlerle “Akran Zorbaliğına Karşı Koyuyorum” oturumunu gerçekleştireceğiz. Bu oturumda amaç, hayatınızda karşılaşılabileceğiniz zorbalık olaylarını tanımanıza ve bu olaylarla başa çıkabilmenize yardımcı olmaktır.”

Uygulayıcı, öğretmen masasının üzerinde boş bir alan oluşturur. Oturum için gerekli olan materyalleri masanın üzerine yerleştirir. Öğrencilerin isimlerinin yazılı olduğu kâğıtları bir kesenin (torba, kalemlik vb.) içerisine yerleştirerek bir isim çeker ve şu açıklamayı yapar:

“Sevgili öğrenciler, torbadan rastgele bir isim çekeceğim ve ismi çekilen öğrencinin masanın yanına gelmesini istiyorum. Şimdi onun zarı atmasını ve gelen sayıya göre Form-6’da yer alan 1 ile 6 arasında numaralandırılmış örnek olaylardan birini sınıftaki öğrencilerin duyabileceği bir ses tonuyla okumasını istiyorum¹.”

Açıklamanın tamamlanmasının ardından uygulayıcı, öğrenciye aşağıdaki soruları yöneltir:

- Peki, sen daha önce böyle bir olaya tanık oldun mu? Olduysan neler hissettin? (Zorbalığı fark edebilme)
- Bizzat kendin benzer bir olay yaşadın mı? Yaşadıysan neler hissettin? (Zorbalığı fark edebilme)
- Arkadaşların sana benzer davranışı gösterdiğinde/gösterse nasıl tepki verdin/verirsin? (Zorbalıkla başa çıkma)
- Bu davranışı engellemek için nasıl bir yol izlersin? (Zorbalıkla başa çıkma)

Öğrencinin soruları cevaplaması için uygun bir süre tanınır. Öğrencinin her bir soruyu cevaplamasının ardından sınıftaki öğrencilerden de aynı soruyu cevaplamak isteyen ya da soruya katkı yapmak isteyenlere söz hakkı verilir. Paylaşım yapmak isteyen öğrenciler dinlenir ve geri bildirimler verilir. Uygulayıcı, öğrencinin kullanabileceği stratejilere örnek vermek isterse Form-7’de paylaşılan zorba davranışa karşı koyma stratejilerinden faydalanabilir. Uygulayıcı, paylaşımların tamamlanmasının ardından torbadan yeni bir isim çekerek süreci devam ettirir.

“Bu etkinlikte amaç okul ortamında gerçekleşen zorbalık olaylarını fark edebilmek ve zorbalık olaylarıyla karşılaştığınızda kullanabileceğiniz başa çıkma becerilerinizi geliştirmektir. Zorbalıkla ilgili çeşitli yaşantılarla karşılaştığınızda burada öğrendiklerinizden yardım alabilirsiniz.” diyerek etkinlik sonlandırılır.

¹ Uzaktan eğitim sürecinde uygulayıcı öğrencinin 1 ile 6 arasında rastgele bir sayı söylemesini ve söylediği rakamda yer alan örnek olayı ekrana yansıtarak bu öğrencinin okumasını ister. Okumanın ardından uygulayıcı soruları ekrana yansıtarak öğrencinin soruları cevaplamasını ister. Öğrencinin paylaşımından sonra diğer öğrencilere eklemek istedikleri varsa söz verilir ve onlara geri dönütler verilir. Paylaşımların tamamlanmasından sonra yukarıdaki süreç tekrarlanır.

FORM 6 AKRAN ZORBALIĞI FARKINDALIK PROGRAMI- ÖĞRENCİ FORMU // ÖRNEK SENARYOLAR

- Altan, fiziksel gelişim açısından değerlendirildiğinde sınıf arkadaşlarından daha geridedir. Bu durum, özellikle arkadaşları ile birlikte bir plan-program yapmak istediklerinde Altan'ın görüşlerinin hiç önemsenmemesine neden olmaktadır. Hatta "Daha küçücük çocuksun, sakalın yok ki sözünü dinleyelim." şeklinde söylemlerde bulunmaktadır.
- Ceyda üst sınıflardaki öğrencilerin kantin sırasını bozmasından şikâyetçidir ve birini uygun bir dille uyarır. Kendinden küçük biri tarafından uyarılan öğrenci, bu durumu kabul edemez ve Ceyda'yı öğretmenlerden uzak bir köşede sıkıştırıp tehdit eder. Bu davranışı sergileyen öğrenci, Ceyda'yı her gördüğünde ona omuz atmak gibi fiziksel temaslarda bulunmakta ve ona dik dik bakmaktadır.
- Adem arkadaşlarına göre daha kilolu bir öğrencidir. Arkadaşları artık ona seslenirken bile kilosuyla ilgili taktıkları lakabı kullanmakta ve aynı zamanda beden derslerinde Adem'i takımlarında istememektedirler.
- Feray derslerine düzenli devam eden ve okuldan kaçmayan bir öğrencidir. Bazı arkadaşlarıysa okuldan kaçmaktadır. Arkadaşları Feray'a okuldan birlikte kaçmaları konusunda ısrar edip baskı yapmaktadırlar. Feray okuldan kaçmayacağını söylediğinde ise "inek, korkak" gibi söylemlere maruz kalmaktadır.
- Cüneyt derslerinde başarılı bir öğrencidir. Sınav ve ödev olduğu zamanlarda arkadaşları ondan kopya vermesini istemektedirler. Aksi takdirde güç kullanacaklarını ve Cüneyt'i yanlarına almayacaklarını söyleyerek onu tehdit ederler.
- Doğu, küfürlü konuşmaları sevmeyen bir öğrencidir. Yeni bir şehre taşındığı için okulunu değiştirmiştir. Yeni arkadaşları ise konuşurken sürekli küfretmektedir. Doğu bundan rahatsız olduğunu belirtse de arkadaşları inatla küfürlü konuşmayı devam ettirmiş ve ona seslenirken bile küfür kullanmaya başlamışlardır.

ZORBALIĞA MARUZ KALAN ÖĞRENCİNİN ZORBA DAVRANIŞA KARŞI KOYMA YÖNTEMLERİ

- Zorbaliğa maruz kaldığınızda yardım istemekten korkmayın. Utanmayın, bu tarz zorbalık davranışları görmezden gelinmemelidir. Yardım istemek yadırganacak bir davranış değildir.
- Güvendiğiniz bir yetişkine yaşadığınız olayı anlatın. Bu yetişkin öğretmeniniz, aileniz veya okul personeli olabilir. İlk başvurduğunuz yetişkin size yardım etmezse yardım aramaktan vazgeçmeyin.
- Zorba davranış yapan öğrenciye karşı sağlam bir beden duruşuna (sırtınızı ve başınızı dik tutun) sahip olmak önemlidir. Korktuğunuzu zorbaya belli etmemek onun geri çekilmesini sağlayabilir.
- Zorba davranış yapan öğrenci ile karşılaştığınızda, güvenli duruş sergileyin. Zorbalık yapan öğrencinin sizin hakkınızda ne düşündüğünü önemsemediğinizi, sözlerinin sizi incitmeyeceğini kararlı bir şekilde söyleyin.
- Zorba davranış yapan öğrenci ile karşılaştığınızda kaygılandığınızı hissederseniz derin nefes alıp verin. Kendi kendinize "bununla baş edebilirim", "kararlı olmayı başarabilirim" gibi olumlu mesajlar verin.
- Sözel zorbalığa maruz kaldığınızda (hakaret etmek, alay etmek, lakap takmak vb.) ona karşılık vermeyip kafanızı çevirip oradan uzaklaşmaya çalışın. Zorba davranış yapan öğrenci bir süre sonra bu davranışı sergilemekten vazgeçebilir.
- Fiziksel zorbalığa maruz kaldığınızda hemen oradan uzaklaşıp güvenli bir yere gidin. Güvenliğinizi sağladıktan sonra gereken yerlere bu durumu bildirmekten çekinmeyin.
- Zorbalık, تنها yerlerde gerçekleşebilir. Bu nedenle mümkün olduğunca kalabalık ortamlarda bulunun, تنها ortamlarda ise yanınızda arkadaşlarınızın olmasına özen gösterin. Arkadaşınız yoksa sınıftan ya da okuldan bir arkadaş edinmeye çalışın. Onlarla birlikte okul etkinliklerine katılmaya çalışın.
- Okulda her öğrencinin kendini güvende hissetme hakkı olduğunu unutmayın.

İZLEYİCİLERİN ZORBA DAVRANIŞA KARŞI KOYMA YÖNTEMLERİ

- Müdahale etmeden önce güvende olduğunuzdan emin olun. Çünkü zorbalık yapan kişi, size de zorbalık yapmak isteyebilir.
- Zorbaliğa maruz kalan öğrenci de dâhil olmak üzere herkesi, zorbalık yapan kişiden uzaklaşmaya davet edebilirsiniz.
- Zorbalık yapan ya da zorbaliğa maruz kalan öğrenci ile farklı ve yeni bir konuda konuşmaya başlayabilirsiniz.
- Bazen zorbalık yapana güçlü bir şekilde "Dur!" ya da "Yeter!" demek gerekebilir. Arkadaşlarınızla birlikte zorbalık yapan öğrenciyi uyarmaktan çekinmeyin. Zorbalık yapan öğrenciye, bu davranışın karşı taraftaki bireyi nasıl etkilediğini söyleyebilirsiniz.
- Böyle bir durumda öğretmenlerinize ya da çevrenizdeki yetişkinlere haber verin. Haber vermek ispiyonculuk değildir. Bir hak arama ya da birisinin hakkını aramasına yardımcı olmaktır. Güvenli bir okul ortamının yaratılması ile ilgili tüm öğrencilerin sorumluluğu vardır. Bu sorumluluğunuzu yerine getirmek için yetişkinlerle iletişime geçin ve olayı anlatın.
- Böyle davranışlara tanık olduğunuzda zorbalık yapan öğrenciyi cesaretlendirecek veya davranışının şiddetini arttıracak söylemlerde ve hareketlerde bulunmayın (alkışlamak, tezahürat yapmak, gülmek vb.).
- Zorbaliğa maruz kalan öğrenciye yardım etmek ispiyonculuk değildir. Çünkü yardım etmede herhangi bir çıkar sağlama durumu söz konusu değildir.
- Zorbaliğa maruz kalan kişiyle iletişiminizi arttırabilir, onun bu süreci daha çabuk atlatması için ona yardımcı olabilirsiniz.
- Zorbalık yapan öğrenciyle de aynı şekilde iletişim kurabilir ve onun bu davranışları değiştirmesine yardımcı olabilirsiniz.
- Okulda her öğrencinin kendini güvende hissetme hakkı olduğunu asla unutmayın.